

Leonard Gustafssons bokbinderi

Leonard Gustafssons bokbinderi har en lång, framgångsrik historia bakom sig, en historia som glädjande nog fortsätter! För snart fyra år sedan övertog Anna Åkerström, Carina Stockenberg och Kristoffer Carlsson verksamheten, som har skötts och utvecklats av Sven Olof Nystedt och Gudrun Svensson sedan 1980-talet.

När jag besöker bokbinderiet, Artillerigatan 20 på Östermalm i Stockholm, träffar jag Anna och Carina. Kristoffer är hemma med ett sjukt barn. Alla tre är utbildade i bokbinderi av Manne Dahlstedt på Leksands folkhögskola; tillsammans besitter de en djup, bred och mångfasetterad erfarenhet.

Anna studerade i Leksand åren 1999–2001. Därefter arbetade hon på Knut Hässlers privatbokbinderi under Ingemar Dackeus ledning i drygt tre år och studerade vid Idun Lovéns konstskola ett år. I Kungliga biblioteket har hon arbetat med olika uppgifter, bland annat i tryckeriet och inom utställningsverksamheten. Den som använder sig av SL:s tidtabeller i år kan glädjas åt Annas fiffiga illustrationer liksom den som njöt av Eat Swedens Stockholmserbjudanden förra året: restaurangbeskrivningarna avslutades med ett urval av Annas fantasieggande och personliga hustolkningar. Carina studerade i Leksand under tre år: 1996–1999. Efter studierna var Carina lärling hos bokbindarmästare Johanna Røjgård i två år, innan hon avlade gesällprov 2001 och fick utmärkelsen och stipendiet ”Årets gesäll” för förkovran i yrket. Redan år 2000 startade Carina eget – ”Bunden form” – och kunde åta sig olika

uppdrag under Johanna Røjgård's överinseende. Efter ett par år i egen lokal inleddes ett samarbete med Sven Olof Nystedt och Gudrun Svensson på Leonard Gustafssons bokbinderi.

När Sven Olof och Gudrun ville överlåta verksamheten föll det sig naturligt för dem att fråga Carina om hon var intresserad av att ta över. Carina frågade i sin tur Anna och år 2008 övertog de bokbinderiet efter att under en längre tid ha samverkat med Sven Olof och Gudrun. Året därpå anslöt Kristoffer, som bland annat arbetat med bokförgyllning i Boston, som delägare. Samma år fick Carina sitt Mästarbrev!

Det är fascinerande att vandra runt i bokbinderiet. Här finns hälsningar från Leonard Gustafssons tid och framåt. Allt material är nämligen sparat! Överdragspapper från olika länder och tider fungerar som tidsspeglar. Ett fantastiskt papper från Cockerell i England väcker habegär. Ingeborg Börjeson är rikt representerad. Klot i alla tänkbara nyanser ligger i rullar. Men naturligtvis fylls förråden fortlöpande på och då görs inköpen i Sverige. Hos Leonard Gustafsson kan kunden finna material som inte går att uppbringa någon annanstans. Maskinparken – både den historiska och den nutida – imponerar och väcker lust: perforerings- och bigutrustning, pappersborrmaskin, slipmaskin, press, förgyllarpress, skärpmaskin som tunnar ut skinn, klammermaskin, symaskin, häftmaskin, skärmaskin...

Tradition och förnyelse, det är typiskt för trion. Klassisk kunskap inhämtad genom egna studier och i kontakt med äldre kolleger i kombination med en förmåga att se hur den kan användas

för att uppfylla dagens krav. Deras kvalitetskrav är höga, självklara och icke förhandlingsbara. Man ger inte avkall på detaljer och underarbete. Materialen är integrerade och varje bok behandlas individuellt.

Carina och Anna framhåller hur viktig kundkontakten är. Helst bör kunden komma till bokbinderiet för ett samtal om boken, om färg, material och form. I disken vid entrén kan olika exempelband studeras, här finns även prov på papper och klot. Gemensamt kan man resonera sig fram till något som passar. Om man exempelvis önskar binda in en årgång av *Biblis* så är grundpriset för ett helklotband 926 kronor (inkl. moms).

Av kunderna är ca 60 procent företags-, myndighets- och institutionskunder och ca 40 procent är privatkunder i olika åldrar. De olika kundkategorierna har naturligtvis olika önskemål och behov och bokbinderiet behärskar och utför alla former av klassiska bokband. Protokollband är en vanlig beställning men även liggare, presentböcker och renoveringsarbeten finns bland uppdragen liksom hyllningsadresser. Ett prestigefyllt uppdrag är hyllningsadresser till The Birgit Nilsson Prize, som delades ut första gången år 2009 till Placido Domingo och som i år har tilldelats Riccardo Muti. En kategori som tillkommit under senare år är print-on-demand-trycken, som

kan ges en personlig inramning i bokbinderiet. Om man skall ägna sig åt trendspaning är det lådor och kassetter som dyker upp i synfältet.

Det är fullt på arbetsbänkarna; ca 120 bokband är under arbete, det är en hanterbar mängd. Allt görs i bokbinderiet, utom förgyllningen som läggs ut på Wolsi Gustafsson Eftr. AB (Tommy Sahlquist). Under de timmar jag besöker bokbinderiet ringer telefonen oavbrutet. Det här är en verksamhet i full galopp. 2014 firas 100-årsjubileum!

Bakgrund

Leonard Gustafsson, född 1883, emigrerade som ung till Kanada, där han var verksam som ridande polis. Efter en sjukdomsperiod övergick han till bokbinderi. Vid tiden för första världskriget reste han till Sverige, men båten som han och hustrun Leontina skulle återvända till Kanada med blev torpederad och därmed blev de kvar i Stockholm.

Edvard Leonard Gustafsson anmälde den 21 november 1914 till överståthållarämbetets handelsregister att han ämnade idka bokbinderirörelse. Hustrun Leontina arbetade även hon på bokbinderiet och när Leonard avled år 1928 drev hon verksamheten vidare. Bertil Löfgren övertog bokbinderiet år 1932 och han överlät i sin tur

firman till Sven Olof Nystedt år 1984. Sven Olof hade då redan arbetat 20 år i företaget, han började som lärling 1964. Sven Olof ombildade bokbinderiet till aktiebolag och Gudrun Svensson och Bo Andersson anslöt som delägare. Bo Andersson lämnade dock bokbinderiet efter fem år.

Sven Olof och Gudrun fortsatte det traditionella arbetet inom bokbinderiet samtidigt som de utvecklade ett samarbete med konstnärer och andra kolleger, vilket bland annat resulterade i att de 1993 fick årets Alf Henriksson-stipendium med motiveringen ”förnäma insatser inom bokbinderihantverket”.

Gudrun såväl som Sven Olof Nystedt
Binder böcker med handlag och kunskap
och smak.

Expertisen på Kungliga biblioteket
Har länge förstått att de kan sin sak.
Vi som handskas med boktryck på annat vis
Ägnar dem både vårt lov och vårt pris.

Alf Henriksson

Källa: *Bokbinderier i Stockholm under 1900-talet* av Edvard Hässler och Lars Wahlström (Stockholm: Kommittén för Stockholmsforskning, 1998).

